

PRIMJER POJMA: RAZLIČNOG

42. Stranac: Ako pristaješ, promislimo također to.

Teetet: Koje?

Stranac: Čini mi se da je priroda različenoga podijeljena na komade kao znanje.

Teetet: Kako?

d Stranac: Jedno je i znanje, ali svaki njegov dio koji pripada nekom predmetu odijeljen za sebe ima neko svoje ime. Zato ima mnogo tako zvanih umijeća i znanja.

Teetet: Svakako.

Stranac: I sa dijelovima dakle pojma različnosti, koja je jedna, događa se isto.

Teetet: Možda. No kako da to izrazimo?

Stranac: Postoji li neki dio različenoga koji je oprečan lijepome?

Teetet: Postoji.

Stranac: Da li ćemo reći da je taj bezimen ili ima neko ime?

Teetet: Ima ga. Ono naime što obično zovemo nelijepim, to nije različito u odnosu ni na što drugo negoli na prirodu lijepoga.

Stranac: Deder mi sada kaži ovo!

e Teetet: Koje?

Stranac: Ne pokazuje li se da je nelijepo drugo nešto odijeljeno od jedne određene vrste bića i opet suprotstavljeno nekome od bića?

Teetet: Tako je.

Stranac: Slijedi, kako se čini, da je nelijepo neka antiteza bića nasuprot biću.

Teetet: Posve ispravno.

Stranac: A što? Zar nam prema tom rasuđivanju lijepo spada većma među bića a nelijepo manje?

Teetet: Nikako.

258 a Stranac: Dakle na isti način treba uzeti da jesu i neveliko i samo veliko.

Teetet: Na isti način.

Stranac: Zar ne treba i nepravedno na isti način postaviti prema pravednome s obzirom na to što jedno nije ništa više od drugoga?

Teetet: Zašto ne?

Stranac: I za ostalo ćemo tako reći. Budući da priroda različenoga očito spada u bića i budući da ona jest, potrebno je isto tako i njezine dijelove stavljati u bića.

Teetet: Kako da ne?

Stranac: Stoga, kako se čini, ako se suprotstave dio prirode različenoga i dio prirode bića, ta antiteza nije, ako je slobodno reći, ništa manje biće od samoga bića jer nije biću suprotno nego tek samo od njega drugo.

Teetet: Posve je očividno.

Stranac: Kako da je nazovemo?

Teetet: Očito je da je to ono samo nebiće koje smo zbog sofistice tražili.

Stranac: Da li zaista, kao što si rekao, ono ne zaostaje u biću ni za jednim od ostalih bića, pa treba već smiono tvrditi da nebiće čvrsto stoji imajući svoju vlastitu prirodu? I kao što veliko bijaše veliko, i lijepo bijaše lijepo, i neveliko neveliko, i nelijepo nelijepo, tako na isti način i nebiće bijaše i jest nebiće kao jedan oblik u broju mnogih bića. Ili smo, Teetete, u vezi s njime još u nekoj sumnji?

Teetet: Ni u kakvoj.

RAZLIKA PREMA PARMENIDU, NEBIĆE JE DRUGOST

43. Stranac: Znaš li zaista da smo u nepokornosti Parmenidu prešli dalje od njegove zabrane?

Teetet: A zašto?

Stranac: Više nego što je on zabranio ispitivati mi još dalje naprijed istražismo i njemu dokazasmo.

Teetet: Kako?

Stranac: Jer on negdje kaže: »Nikada ne možeš silom natjerati da bude nebiće, već ti odvrtačaj misao od takva načina istraživanja«.

Teetet: Zaista govori tako.